Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Не продавати свій голос. Той, хто йде в народні депутати і купує голоси людей, – уже злочинець… Повинні бути чесність та порядність і з боку кандидатів, і з боку виборців…
Святіший Патріарх Київський і всієї України-Русі ФІЛАРЕТ

№ 36 (399)
6 вересня 2012 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ЛИСТ ЧИТАЧА

А ЩО ДАЛІ?..

І кого про це запитати? Хто може передбачити, що нас чекає хоча б у недалекому майбутньому? Та й чи багатьох сьогодні турбує це питання?

«А як уже буде – нехай буде, – засвідчуючи готовність покірно прийняти будь-який стан у державі й суспільстві (політичний, економічний, духовно-моральний чи бездуховний і аморальний і т. д.), кажуть одні й наголошують свою згоду найважливішим: – лиш би було у нас все спокійно, без кровопролиття, без війни».

«Та нехай вже керує нашою державою хто завгодно, лиш би якась робота була і зарплата. А головне, щоб усе було спокійно», – так само завершують інші.

Ні! Це не слова рабської психології! Це мова зневажених, зраджених, зранених, вимучених і зболілих душ, розчарованих у так званих «своїх». А народ так на них надіявся. Та даремно. Тепер людьми опанувала зневіра, розпач і відчай. Справді, а що далі?

Таке відчуття, ніби ми у стані невагомості, невизначеності. А внутрішній голос підказує, що самі з цього стану не виберемося. І десь у куточку, в глибині душі маленьким вогником жевріє надія. У нас ще є вихід! Може, втрутяться вищі сили і знайдеться той сміливий, відважний і жертовний, який полюбить наш працелюбний і збідований народ, поєднає його й поведе дорогою порятунку. Дай то, Боже!

Але вищі сили нікого не приневолюють. З ними необхідно співпрацювати, до них за допомогою потрібно звертатися, їх просити, благати, молити. І, без сумніву, поміч прийде! А коли з'явиться чистий, правдивий, справедливий, жертовний, який щиро любить свій народ, лідер, вони благословлять його і допоможуть врятувати наш народ і державу.

Тож не шукаймо ворогів на боці. А хто це робить, той не просто відволікає нашу увагу від наших внутрішніх проблем, наших постійних розбратів, розколів і протистоянь, але й замилює очі й баламутить розум, так що не бачимо й не розуміємо, що найбільшими винуватцями наших бід і негараздів є ми самі. Якби ми поєдналися, нас ніхто не здолав би.

Скажіть, будь ласка, хто-небудь, чому найбільше свято нашої держави – Незалежність України – наш національний Великдень святкуємо наче з примусу? Чому у селах, селищах, районних центрах, де від кількох тисяч мешканців, – біля могили борцям за волю України збирається лише від кількох десятків до сотні людей? Який ворог нам на заваді, щоб ми всі дружно з подячною молитвою Богові вшанували цей день?

Запитував кількох священнослужителів про святкування, та вони відповіли, що вже роками не святкують цей день, бо люди не приходять. «А якби владика наказав спеціальним декретом?..» – «Якби владика, то, звичайно, мусив би, – відповідав кожен священик. – Але наш владика, – продовжував він, ніколи нічого про це нам не говорить».

Очевидно, необхідно, щоби щороку заздалегідь, хоч би за місяць, кожен єпископ видавав декрет, яким би зобов'язував усіх священиків настановити парафіян відносно величі цього свята для нашого народу, нагадуючи ті великі жертви і пролиту кров минулих поколінь за незалежність. Це підносило б дух народу і, без сумніву, побільшило б віру в краще майбутнє України, укріпило б надію, посіяло б і принесло добрі плоди єдності й любові у нашому народі. Хіба не дивно, що Чемпіонат Європи з футболу так високо підніс дух наших вболівальників, що на багатьох автомобілях пишався синьо-жовтий прапор, а в День Незалежності значно рідше можна було побачити цей наш національний символ.

Або хто відповість, під чиїм впливом чи, може, за наказами від часто згадуваних у нашій пресі з сусідньої столиці президента і патріарха, наші районні управління освіти збирають на наради вчителів у вихідні святкові дні, та ще й у час вранішніх відправ у храмах? Хіба вони не християни?

З тривогою очікуємо наступних виборів. Що вони принесуть? Народ потребує мудрих провідників. Від них залежить вибір шляху. Так хочеться, аби він був правильний. Але чомусь найшли на мене слова, які не в змозі відігнати:

І знову брат іде на брата
За Україну воювати.
Дуже хочеться, щоби це звучало так:
І знову брат іде із братом…
І в нас таких братів багато.
За Україну постояти
І відстоять! І переможуть!
Бо сили неба їм поможуть.

Тож, дорогі брати і сестри українці! Вибір шляху України залежить від нас і він – у наших руках. Господь благословляє і допомагає всім на добрій дорозі. Та щоб іти нею, треба бути з Богом, жити в правді, справедливості, мирі, злагоді, єдності й любові. Це і є запорука кращого духовного майбутнього і матеріального добробуту. Тільки глибоко віруючі і побожні лідери партій можуть бути добрими провідниками. Таких просімо у Бога, таких і вибираймо.

Валентин ЯСЕНЕВИЙ, *м. Івано-Франківськ*

ВШАНУВАННЯ

У КОЛОМИЇ КАМЕНЯР ПОСТАВ

З нагоди 156-річчя від дня народження генія українського народу у місті над Прутом відкрили бронзовий пам'ятник Іванові Франку, а освятили його єпископи Іван Бойчук та Микола Сімкайло. Автор проекту – коломийський скульптор, член Національної спілки художників України Василь Андрушко.

Свято пісенно озвучив хор «Просвіти» під орудою Романа Хімея. Громада почула думки міського голови Ігоря Слюзара, народного депутата України Олеся Донія, просвітянина Сергія Козлова, почесних громадян Коломиї Мирослава Симчича, голови облдержадміністрації Михайла Вишиванюка та інших. Провідною ниткою промов були такі актуальні полум'яні рядки борця Івана Франка за національне та соціальне визволення народу:

Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Та ми крикнім: «Ще не вмерла,
Ще не вмерла і не вмре!»

– Постать титана мислі, речника нації, поета, прозаїка, драматурга, критика, літературознавця, перекладача, журналіста, видавця, громадсько-культурного діяча, політика Івана Франка дорога Коломиї, – зауважив голова Коломийської «Просвіти», заслужений працівник освіти України Василь Глаголюк. – Медичний коледж носить його ім'я, в ньому є музейна кімната. Треба згадати незабутнього франкознавця Івана Білинкевича, лауреатів премії імені Івана Франка літераторів Ольгу Бабій, Ольгу Слоньовську, журналіста Василя Дем'яніва. Наголошу, що Каменяр був активним просвітянином, боровся за українську мову. Мріючи про грамотне покоління українців у незалежній державі, дбав про видання книг, часописів, вважав, що українська нація повинна формувати високу свідомість – читати, бути освіченою. Маємо прислухатись до думки Каменяра, разом з ним боронити рідну мову, розвивати книговидання, заснувати в місті над Прутом українське літературно-мистецьке, культурно-освітнє видання…

Так, Коломия в житті Івана Яковича була особливим, доленосним містом. Вона подарувала йому не тільки радісні, але й сумні хвилини життя. Він тут написав гімн «Вічний революціонер», «Вольнії сонети» й інші твори. Та окупаційна влада постійно переслідувала його й арештувала за поширення в Галичині прогресивної тоді соціалістичної ідеї. Письменника звідусіль гнали пішим етапом. Цій темі тернистого шляху Франка відомий коломийський поет Василь Рябий присвятив сонет.

Треба віддати належне голові облдержадміністрації, який посприяв у спорудженні пам'ятника Каменяреві, а також благодійникам, Коломийській «Просвіті», що була ініціатором його встановлення, збирала кошти. До речі, з нагоди відкриття пам'ятника випустили листівку, автором якої є просвітянин, художник, лікар Микола Ганущак. Отож Коломия титана духу не забула. Він живе і житиме у пам'яті поколінь.

Михайло СЛОБОДЯН, *член «Просвіти»*

ДІЯ

ВИТЯГ

ІЗ УХВАЛИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРАВЛІННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА
21 серпня 2012 року м. Київ

1. Провести у вересні 2012 року Всеукраїнський форум «Захистимо Україну». З цією метою до 1 вересня створити робочу групу, до якої запросити представників національно-демократичних організацій, творчих спілок і виробити план підготовки. До Форуму підготувати й видати спільно з видавництвом «Український письменник» книгу «Мова – наш останній рубіж».

2. Рекомендувати обласним об'єднанням «Просвіти» організувати інформаційні наметі на захист української мови та збір підписів, щодо скасування антиконституційного мовного закону.

3. Звернутись до керівників національних меншин в Україні щодо шахрайського спрямування мовного закону, а не захист мов меншин.

4. Шукати різноманітні форми мирного спротиву щодо антидержавного мовного закону.

5. Звернутись до керівників українських молодіжних організацій для спільних дій щодо скасування антиукраїнського закону.

…ПОРА ДЛЯ УКРАЇНИ ЖИТЬ

У Народному домі «Просвіта» відбулися урочистості, присвячені 156-ій річниці Каменяра. Лейтмотивом цього дійства були слова його і досі актуального вірша «Не пора, не пора, не пора…»

Зал заповнений шанувальниками його таланту. Вела академію добре знана просвітянка Марія Солодчук. Від імені ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка виступив член Правління Богдан Борович. Він зупинився на історичному моменті спорудження пам'ятника філософові в нашому місті. Саме на тому, що він був, у першу чергу, не тільки поетом, а видатним філософом, провісником незалежності й розквіту України. Доповідача змінив голова обласної організації письменників Євген Баран. Він зупинився на маловідомих загалу останніх днях його життя і його скромному відході у вічність серед хворих січових стрільців.

Просвітянка Любомира Джанджалас зупинилася на періоді його життя в родинному селі Нагуєвичі, розповіла, як шанували його батька Якова як коваля (він навіть викував іконостас для сільської церкви). Доповідачів змінювали самодіяльні виконавці з Тлумача, Коломиї, артисти обласної філармонії, які виконували переважно пісні на слова ювіляра та українські народні пісні.

Закінчилися урочистості спільним співом всіх учасників та залу пісні на слова І. Франка «Не пора, не пора, не пора…» Хочеться нагадати читачам бодай один куплет цих прекрасних, актуальних і сьогодні, думок:

«Не пора, не пора, не пора
Москалеві й ляхові служить!
Довершилась
України кривда стара,
Нам пора для України жить».

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Голові Івано-Франківської облдержадміністрації
п. М. Вишиванюку
Прокурору області
п. О. Каліфіцькому
Управлінню Служби безпеки України в області
(до відома)

Шановний Михайле Васильовичу!
Шановний Олександре Анатолійовичу!

Повідомляю вас про факт наруги над Державним Прапором України і його відсутністю на будинку сільської ради с. Княжолука Долинського району протягом декількох останніх місяців, в тому числі в День Конституції.

За словами сільського голови п. І. Беляка, сказаних мені 16 липня 2012 року у присутності голови місцевого осередку «Просвіти» п. В. Пирина, прапор був викрадений і його знайшли пошматованим на стадіоні в селі.

На моє запитання про його реакцію як сільського голови, він відповів, що нікому не повідомляв про це, вважаючи цей факт малозначущим на фоні загального безладдя в Україні. Однак через декілька днів Державний Прапор на будинку був відновлений.

Прошу обласну державну адміністрацію дати оцінку бездіяльності сільського голови щодо зазначених фактів, а прокуратуру області розглянути питання про відкриття кримінальної справи за фактом наруги над державною символікою у відповідності з Кримінальним Кодексом України.

З повагою депутат обласної ради ***Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ***

НОВАЦІЇ

ГРОМАДА ПРОТИ КОРУПЦІЇ

Відповідно до статті 119 Конституції України, статей 13, 25, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», Указу Президента України від 21.10.2011 р. «Про національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки» при обласній державній адміністрації як її консультативно-дорадчий орган утворили громадський антикорупційний комітет. Затвердили персональний склад і його положення. Головою обрали позаштатного радника голови облдержадміністрації Василя Тинкована. У комітет входить 29 осіб, 15 – з обласного центру, решта – представники районів.

Відбулось друге засідання комітету, у якому взяли участь керівники правоохоронних та контролюючих органів області, керівники структурних підрозділів облдержадміністрації, територіальних підрозділів органів виконавчої влади, представники ЗМІ.

Про роль та участь громадськості у реалізації державної антикорупційної політики розповів голова облдержадміністрації М. Вишиванюк. «Комітет буде здійснювати відкриту прозору діяльність між владою, правоохоронними та контролюючими органами, вершиною має бути чесність і справедливість», – сказав він.

Голова антикорупційного комітету В. Тинкован на засіданні розповів про порядок його роботи в нинішньому році. Зокрема, прийом громадян проводитиметься в другий понеділок і третю п'ятницю місяця з 11-ої до 15-ої години на першому поверсі приміщення облдержадміністрації. Планується також організовувати виїзні прийоми комітету в районах та відкрити Інтернет-сторінку.

Членам комітету вручили посвідчення.

Михайлина БОДНАР,
секретар громадського антикорупційного комітету при облдержадміністрації

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс – **91083**

СЛОВО І СУТЬ

І ЗНОВУ ПРО МОВУ

Якби Президент України та його оточення і та частина українців, яка підтримує «реґіональний русскій язик» в Україні, усвідомлювали, що своїми діями вони фактично заперечують матірну мову українську, можливо, у нас і не було б теперішніх мовних проблем. Але радянські міфологеми живучі й дотепер «дарують» нам свої гіркі плоди у вигляді «колиски трьох братніх народів», «общності культури і язика», незважаючи на те, що видатний український вчений-історик М. Грушевський переконливо довів всю їхню абсурдність. Тож, якщо відкинути «теорію» з цього питання російських апологетів-шовіністів М. Погодіна і О. Соболевського та подібних до них, то правда така...

Як відомо, на землях нинішньої України панувала Київська Русь, найбільшого розквіту котра досягла в 978–1015 роках за часу правління Володимира Великого (портрет якого незалежна Україна розмістила на одногривневій купюрі). І вже тоді люди послуговувались, як ми тепер кажемо, праслов'янською мовою або, по суті, староукраїнською. Ну, не китайською ж? А російська в той час тільки зароджувалась, бо створювалась в X–XI століттях князями (вихідцями з Київської Русі) і священнослужителями на землях угро-фінських племен, де служба в церквах правилась староболгарською (церковнослов'янською) мовою, яка і стала основою мови народу, котрий почав там утворюватися. Отож ці племена не лише християнізувались, а й, якщо можна так сказати, ослов'янювались. Та, оскільки прийняття християнства на наших землях відбулося, щонайменше на 100–200 років раніше, то за цей час староболгарська (церковнослов'янська) мова значно збагатилась українською лексикою, себто українськими словами.

Тож напрошується висновок, що російська мова утворилась унаслідок змішання староболгарської (церковнослов'янської), української, татаро-монгольської (наслідок 500-літньої золотоординської навали) та місцевих мов, рідних фінно-угорським племенам, які на той час проживали на землях теперішньої Росії.

Саме тому в російській мові так багато українських слів, немало з яких перекручені й надбали іншого змісту. До прикладу, ми всі знаємо, що за нашою НЕДІЛЕЮ (від «не діло», тобто відпочинок) наступає ПОНЕДІЛОК. По російськи ж за ВОСКРЕСЕНИЕМ мав би йти ПОВОСКРЕСНИК. А для роботи у нас є ТИЖДЕНЬ, а не НЕДЕЛЯ. Що – цілий тиждень «не діло», тобто без роботи? Або до наших слів, як любить наводити приклад знаний в краї просвітянин Я. Оленчук, додано закінчення «ЛЕНИЕ»: наша ЗАЯВА стала їхнім ЗАЯВЛЕНИЕМ, а НАСТУП – НАСТУПЛЕНИЕМ, НАПРЯМ – НАПРАВЛЕНИЕМ і т. ін. А ще російський цар Петро І нахабно вкрав у нас назву і в 1713 (за іншими джерелами – в 1721 році) видав Указ, в якому постановив «впредь именовать» Московію «Русью, Россией».

Нині ж російські шовіністи і їхня п'ята колона в Україні вдаються до прихованого лукавства: з одного боку, нав'язують нам думку, що двомовність є великим здобутком українського народу, а з іншого – про вторинність нашої мови, її зіпсованість впливом польської мови і такі інші дурниці.

Тому ми, українці, повинні бути пильними, бо, як слушно пише в своїй книзі «Україна – не Росія» Л. Кучма: «Не колонією намагалась зробити Росія «Малоросію», вона намагалась зробити її частиною себе – ось у чому суть зусиль Москви...» І тепер це, на превеликий жаль, особливо спостерігається.

Ілля ЗАГРАНОВСЬКИЙ,
заступник голови обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, інженер-механік

ДІСТАЛИ!

НЕВЖЕ ЄДИНА НАДІЯ – НА ГІНЕКОЛОГА?

16 серпня 2012 року малоосвічена більшість Донецької обласної ради на позачерговій сесії запобігливо перед колишнім окупантом ухвалила по-шахрайськи ухвалений Верховною Радою дебільний язиковий закон КК від знаменитих «філологів» Партії реґіонів. Нам знову нав'язують мову вчорашнього окупанта, новоявлені валуєви і муравйови.

Донецька обласна рада 21 рік незалежності працювала ВИКЛЮЧНО російською мовою: сайт ради, таблички на всіх кабінетах, оформлення при вході, перепускний пункт, дві газети облради – все це оформлялось і друкувалось російською мовою всупереч законодавству та Конституції України. Однак це не заважало депутатам від ПР позичати у сірка очей і розповідати байки, як «жестоко угнетался» і «ужасно притеснялся» цей язик на Донеччині.

Аж ось нарешті настав їхній час.

Ці кнопкодави і новоявлені валуєви так упивались власним тріумфом, що не дуже переймалися змістом виплодженого їхньою хворобливою уявою документа. Ось п. 2 ст. 10 Закону:

«Акти місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування приймаються і публікуються державною мовою. У межах території, на якій поширена реґіональна мова або мова меншини (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, акти місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування приймаються державною мовою або цією реґіональною мовою, або мовою меншини (мовами) та офіційно публікуються цими мовами».

Раніше як було? Сесії проводились російською, рішення приймалися російською, внутрішні документи – російською, сайт був російською.

А зараз вони сподівались, що це теж буде, як і раніше, російською, тільки узаконено, бо раніше було незаконно.

Але знамениті «мовознавці-юристи» Колесниченко і Ківалов 17 разів послалися на неіснуючі статті законів, а саме на ч. 3 ст. 8 замість ч. 3 ст. 7!

Унаслідок цього тепер стало незаконно публікувати рішення Донецької обласної ради російською, тому що через переплутане посилання російської мови вже немає в переліку мов, для яких така можливість передбачена цим Законом! Та й узагалі жодна мова не входить, тому що ч. 3 ст. 8 говорить не про умови, яким повинні відповідати реґіональні мови.

Та й інших дебілізмів у цьому законі досить, де друге речення в кожній статті закону заперечує перше речення та й узагалі суперечить Конституції України.

Я намагалась достукатися до керівників облдержадміністрації – Андрія Шишацького і облради – Андрія Федорука. Я надавала їм результати переписів на території нашої області різних років, пояснювала їм, що російська мова – це мова окупаційна. А захисту потребує не окупаційна мова, яка всі ці роки є єдиною державною на Донеччині, а українська. Я вимагала ухвалити програми розвитку української мови, української культури й історичної свідомості на території Донецької області на 2012–2014 роки та внести до неї вкрай необхідні пропозиції, спрямовані на утвердження української мови і її напрямки розвитку й забезпечити її фінансування. Широко проводити конкретні заходи, спрямовані на відродження української мови, культури, традицій і звичаїв та вшанування видатних історичних подій з історії України. Я пояснювала їм абсурдність ліквідації в державі Україна щойно відроджених україномовних шкіл № 3, № 27, № 100 в Макіївці, на фінансування яких не вистачає лише 1,8 млн. гривень на рік, та № 111 у м. Донецьку. Та все було марно.

Натомість з бюджету виділялись мільйони на розвиток російської, підтримувались газети, які друкуються російською тощо. А ухвалене рішення стало взірцем колективного розумового розладу. І вже тепер через газету я хочу докричатись до них і запитати: кому ви служите, Шарікови і Швондери, знахабніла п'ята колоно, приручені пігмеї, відірвані від української землі?

Свою нікчемність і бездарність у всіх сферах життя ви – залишки колоніальної кремлівської адміністрації, колишні члени КПРС, а тепер члени ПР – вирішили надолужити дебільним мовним законом. Щоб донеччани, яких влада обікрала до останньої нитки, переймались неіснуючою мовною проблемою, яку донецькі депутати тягають від скликання до скликання. А Партія реґіонів навіть вписала в свою програму. Водночас ви закриваєте школи, лікарні, збільшуєте вік виходу на пенсію, позбавляєте доплат 16 категорій громадян тощо.

Донеччани давно вже розібрались у суті проблеми, тож навіщо перед кожними виборами ПР заводить одну й ту ж платівку?

Саме тому, що влада боїться свого народу, Донецька обласна рада двічі (вперше – у день підписання Президентом України, а вдруге – в день позачергового розгляду в Донецькій обласній раді) таємно збирала тільки керівників бюджетних установ, давала вказівку звезти під стіни облради ШКІЛЬНИМИ автобусами вчителів і працівників бюджетних установ. Їм вручали прапори Партії реґіонів і дебільні гасла на підтримку «язика». Якби влада чула, що говорили ці люди про них і їхню політику після мітингу! **Народ не розуміє владу, якою б мовою вона не говорила.**

Крім того, закон – нікчемний.

Зрештою, іноді треба хоч прочитати те, що ухвалюєш. Правда, прочитати закон на Донеччині ніде, бо він надрукований в газеті «Голос України» за 10 серпня, а ця газета не надходить ні в 2000 кіосків «Союздруку», ні в десятки тисяч кіосків приватних. Те саме з газетою «Урядовий кур'єр». У кіосках, на розкладках – виключно російська продукція. Таким чином, донеччани живуть у ситуації абсурду. При владі – одноязикі невігласи й неуки на всіх рівнях. «Одноязикі», психічно хворі люди, які постійно брешуть ЗМІ про якісь права національних меншин, маючи, як виявилось, на увазі тільки одну, російську, меншину, наводять якісь псевдодослідження, згідно яких українців майже немає на Донеччині. Та й тих, що визнали свою українську мову рідною – тільки 25 відсотків. А проаналізувати, чому російськомовні українці (російськомовні, бо останню україномовну школу в м. Донецьку закрили в 1965 році, а першу відкрили в 1990 році після численних протестів, боротьби і вимог) змушені відстоювати право на навчання своїх дітей українською мовою, вони не можуть. Не добровільно відмовились українці Донеччини від рідної мови, а насильно. І не «історічєскі так сложілось», а примусово, внаслідок голодоморів, тюрм і репресій, репатріацій. Тепер на часі відновити знищені права українців, які, хоч і не володіють українською, але хочуть, щоб їхні діти без боротьби і судів у своїй державі мали змогу вільно навчатись українською.

Коли «Просвіта», відповідно до своїх прав, хотіла повідомити про акцію протесту проти нахабного позачергового ухвалення радою цього юридично нікчемного закону, то вперше за всю історію в канцелярії Донецької міської ради відмовились зареєструвати повідомлення. Отакої!

Зараз «проффесор», Президент України Віктор Янукович, маючи в своєму розпорядженні армію висококваліфікованих спеціалістів в інститутах НАН України, на кафедрах у вишах, доручив ще одному «мовознавцю», геніколога, віце-прем'єру Раїсі Богатирьовій підготувати проект змін до скандального закону про мовну політику аґронома Вадима Колесніченка і юриста Сергія Ківалова. Народ жартує. Кажуть, краще б він доручив вносити ці зміни проктологу, оскільки цей спеціаліст краще знає, де можна ефективно застосувати згаданий «документ».

Такі злочинні, антиконституційні й шарлатанські дії – це передсмертна агонія правлячої Партії реґіонів. Сподіваюсь, що українці гідно оцінять її діяльність, узявши до рук виборчий бюлетень, щоб не брати потім зброю.

Слава Україні!

Марія ОЛІЙНИК,
заступник голови ДОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, м. Донецьк

РЕЗОНАНС

А ГАНІ – БАЙДУЖЕ...

Сумновідома прихильниця Януковича і його радниця та ще й керівник Головного управління з гуманітарних питань Апарату Президента Ганна Герман нещодавно заявила: «Мені все одно, якою мовою розмовляє Азаров. Хоч китайською. Його завдання – працювати, а не говорити».

А мені й мільйонам українців не байдуже, якою мовою розмовляє прем'єр Азаров, його заступник Колесников та всі українські міністри. Я почуваюся приниженим, коли прем'єр України виступає в Польщі, Естонії та інших державах на мові сусідньої держави. Він представляє Україну, а не Росію. Якщо не можна вивчити за двадцять років перебування в Україні мову, то не посилайте його представляти Україну, або замініть його на українця. Я переконаний, що талановитіших і більш працьовитих українців не бракує. Крім цього, я не бачу особливих успіхів української господарки. А обіцянок багато.

Візьміть комунальне господарство. «Кінь не валявся...»

Сам чув, як пан Микола обіцяв два роки тому, що він думає, як знизити вартість бензину для пенсіонерів. Час біжить, а він усе думає. Бензин не дешевшає. Чи може середньостатистичний пенсіонер поїхати хоча б раз на тиждень на дачу своїм «Запорожцем»?

А візьміть вартість ліків. Зробили маленький крочок для сердечників. Кажуть, що знизили ціну ліків для них на 15 відсотків. А хваляться, ніби на 150! Мені потрібно щомісяця купувати імпортні краплі для очей. Долар – стабільний. Але аптеки щомісяця на ці краплі піднімають ціни. Пояснити можна лише безконтрольністю. І таких прикладів можна наводити десятки. А вам, пані Герман, байдуже?

Або щодо Б. Колесникова. Він прийшов на зустріч з папою римським, який вітає український народ українською мовою, і звертається до нього російською. Чому більшість державних мужів в Україні при виконанні службових обов'язків розмовляють мовою сусідньої держави. Нагадаю вам випадок у французькому парламенті. Президент Франції почув, як один із парламентарів виступає англійською мовою. Він більше в парламенті не виступав.

А наші Симоненки, Колесниченки та інші, щоб задобрити старшого брата, виступають у Верховній Раді – недержавною російською. Доки буде така зневага до Української держави?

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ТАК ДУМАЮ

НЕСПОДІВАНИЙ ЕФЕКТ

Поки йде передвиборча аґітація, в середовищі влади починають проявлятися старанно приховувані неприємні наслідки недавно ухваленого мовного закону. Безумовно, важко знайти 20 млрд. гривень на впровадження закону, який розробники задекларували як безкоштовний. Насправді витрати можуть бути набагато більшими й Уряд не в захваті від перспективи латання ще однієї бездонної дірки в бюджеті. З усього видно, що з мовним законом у реґіоналів вийшло щось не так, бо від нього внутрішньополітичної вигоди – жодної, ще й зайвий клопіт і витрачання коштів виборців.

Не треба вгадувати, кому потрібен такий мовний закон та ще й перед нашими виборами – звісно Росії і тим, хто маніпулює ситуацією від її імені та при нагоді. Саме адепти російського впливу, не криючись, лобіювали цей законопроект, явно поспішаючи одержати похвалу «звідти». Як наслідок – Росія одержала чергову фору в інформаційній війні світу. Удар по престижу державної мови – це удар по основах національної захищеності взагалі, включно з економічною безпекою громадян.

У наш час втрати інформаційні автоматично дорівнюють втратам фінансовим, економічним, втратам якості життя населення. Це очевидно. Далі йде часткова втрата реальної влади політичною верхівкою, а це вже – серйозно. Чинна центральна влада відразу ж відчула цей неприємний для себе ефект, коли почалось аматорське «впровадження» закону КК місцевими радами в недавно абсолютно підконтрольних реґіонах. Оголошення російськомовними відверто неоднорідних за етнічним складом населення областей відразу ж викликало небажане незадоволення в середовищі рідного електорату ПР. Отже, діями обласних рад дириґували більше ззовні держави, ніж із Банкової.

Мовний закон КК відкрив «скриню Пандори», з якої проявились потужні адепти зовнішнього впливу на ухвалення рішень українською владою навіть у непередбачений законом спосіб. Парад «реґіональних мов» негайно призупинили аж на заході, бо вже заради жарту пропонували реґіональну гуцульську, а то й англійську. Створили комісію з удосконалення щойно ухваленого мовного закону, бо він лише дає фору російській мові за рахунок державної.

Отже, за іронією долі, владна верхівка заради відновлення контролю за ситуацією в Україні, мусить до невпізнаваності змінити закон КК, зробивши його навіть кращим, ніж цього несміло бажали нацдемократи. Інакше центральна влада не застрахована і від інших несамостійних і волюнтаристських рішень влади на місцях. На прикладі «впровадження» мовного закону КК адепти зовнішнього впливу показали, що в Україні реально керує не тільки Київ.

Безумовно, буде жорстка боротьба навколо мовного закону, бо ціна його для людей з великими грошима набагато вища, ніж просто мова – це повнота реальної влади в Україні. Програш загрожує втратою великих капіталів пануючого і жируючого олігархату з усіма мажорами. Якщо ж закон КК залишиться без змін – це свідчитиме про те, що так звана олігархія України вже лежить під світовим капіталом і їх тимчасово тримають як дешевих менеджерів.

А що робити пересічним українцям? За Божим законом, українська мова – завжди з нами. Інша справа – державна українська. Вона потрібна не тільки українцям, які знають свою і ще декілька мов, а всім нам – як чинник національної безпеки, одна з основних конституційних умов сильної держави, здатної захистити наші права у світі й добробут на своїй батьківщині.

Ми ще можемо повернути все на краще. Лиш не треба обирати у владу людей, які співають не своїм голосом.

Володимир ФЕРЕНЦ

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ОРІЄНТИРИ «УКРАЇНСЬКОГО ШЛЯХУ»

Громадська організація «Український шлях» відкрила однойменний сайт «Український шлях». У ній взяли участь представники влади, громадських організацій, політичних партій, науковці, студенти. Під час відеоконференції з Луганським учасники події спілкувалися з кандидатом філософських наук Володимиром Сабадухою. Праці Володимира Сабадухи і його колеґ із Прикарпаття, Тернополя, Львова, Києва, Харкова, Донецька та інших міст стануть світоглядною основою для подальшого розвитку громадської організації.

Нині акценти сайту поставлені на трьох найважливіших аспектах суспільного буття, пов'язаних з організацією обговорень української національної ідеї, християнських цінностей і наукових праць Володимира Сабадухи з відповідними поясненнями. Вони визначають позицію громадської організації у сфері суспільних відносин, орієнтовану на вирішення назрілих загальнонаціональних проблем. Це дозволяє долучитися до спільної праці тим, хто поділяє пропоновані підходи, **щоб подальші кроки робити вже разом і впевненіше.**

Голова правління ГО «Український шлях» Мирослав Давидів так обґрунтував необхідність створення сайту: **«В українському ідеологічному просторі після відновлення державної незалежності 1991 року і краху комуністичної ідеології не відбулося утвердження системи цінностей, яка б дала відповідь на запитання: «Які і яку Україну необхідно будувати?». Натомість розпочав формуватися руйнівний для справи українського державотворення ідеологічний хаос.**

На жаль, патріотично налаштовані лідери нації уникали самого слова ідеологія і не докладали належних зусиль для формування науково обґрунтованих доктрин, життєво важливих для нації. Ніхто не працював над створенням необхідних умов для об'єднання можливостей і науковців та інших небайдужих людей, які мають конструктивні пропозиції щодо того, яким шляхом нам розвиватися. Еліта й інтеліґенція виявилися неспроможними виконувати свій обов'язок щодо інтелектуального забезпечення розвитку суспільства. Тому немає нічого дивного в тому, що **небачених масштабів набрала маніпуляція свідомістю людини.** «Тушкова» чума перекидається від стін парламенту на цілі політичні партії, інтеліґенцію, населення. Принцип «моя хата з краю» стає нормою. Ці та багато інших складових ідеологічного хаосу надають суспільству ознак психічної епідемії.

Це необхідно зупинити шляхом осмисленої протидії. Тому ми й створили сайт для вдумливих українців, які переймаються долею України, готові вміло протистояти прийомам маніпуляції людиною, аналізувати стан справ і надавати пропозиції щодо вирішення проблем нашого буття та орієнтирів майбутнього…»

А тепер – про найважливіше. Вибір людством хибних орієнтирів свого розвитку не тільки унеможливлює ефективне використання досягнень земної цивілізації для загального блага, але й спрямовує світ до катастрофи. **Зусилля найкращих мислителів усіх часів змінити життя на краще лише частково вирішують проблеми нашого буття, тому що творчий потенціал особистості жодною країною не був покладений в основу життя. Правда про людину, особистість, її потенційні можливості будуть постійно в центрі всіх наших напрацювань і наступних організаційних дій.** Поки що розглядаємо це як пропозицію, гідну всіх українців. Попереду – велика, напружена і відповідальна робота. Організатори висловили сподівання на участь у проекті еліти й інтеліґенції, а також – на всебічну підтримку широкого загалу в майбутньому.

До уваги! Контактні телефони: 0959198149; 0676756959

Н. К.

ЮВІЛЕЇ

І ПРИБУВ ДО МІСТА КНЯЗЬ

…«Дорогу! Дорогу пресвітлому князю! Князь їде до Тисмениці на великі лови! Радійте, люди, бо сам пресвітлий князь прибув сьогодні до міста вашого. Вітайте великого князя!»

…Лунають звуки мисливського рога, іржання коней, і на площу перед хутровою фабрикою виїжджає статечний князь (Андрій Бровін) з юною княжною (Маріон Дарчин) під уважною охороною строгих дружинників. Їх зустрічає воєвода тисменицький (Ярема Солонишин) з охороною (Роман Шкромида і Лев Давибіда).

Всі присутні неначе потрапляють у далеке історичне минуле, коли 950 років тому славному покутському місту Тисмениці присвоїли маґдебурзьке право. Це дуже поважний вік, тож і святкували тисменичани свій ювілей з відповідним розмахом. Два дні, 25 і 26 серпня, на різних майданчиках міста виступали представники районних, обласних, республіканських державних структур і громадських організацій. Проводилися фестивалі, концерти і розважальні заходи, під час яких професійні й самодіяльні артисти старалися якнайкраще розважити городян.

Увазі глядачів були представлені: показ хутряної колекції фірми «Тика-ферлюкс» (президент фірми – В. В. Іванишин), яку провели модельне аґентство «Ювента» (директор – Т. Г. Теренова), виступ гурту «Полюс», виступ народних артистів України Тараса Петриненка і Тетяни Горобець.

Не забули і про тих, хто потребує допомоги. Завдяки райдержадміністрації, міськраді м. Тисмениці й батьківському комітету зібрали кошти на апарат вентиляції легень після хіміотерапії для онкохворих дітей. Долучилися до свята і тисменицькі кулінари. Вони приготували 48 метрів 30 см славнозвісної тисменицької начинки і встановили новий рекорд України на найдовший старовинний кулінарний виріб, яким пригощали всіх охочих. А родзинкою свята був виступ молодіжного військово-історичного клубу «Чортополох» міста Івано-Франківська, керівником якого є маґістр клубу Андрій Федоров. Завершилося свято вогняним шоу, яке підготували для тисменичан і гостей міста адепти вогню гурту «Фата-морґана».

26 серпня ювіляри приймали в себе обласний фестиваль «Покутські джерела», на якому громадяни і гості міста могли ознайомитися з фольклорно-етнографічною спадщиною чудового покутського краю.

Отож свято вдалося. Тому від імені тисменичан, гостей та учасників святкового шоу висловлюю щиру подяку голові міста Богданові Дарчину і його чудовій команді за проведену велику роботу при підготовці 950-ої річниці міста Тисмениці.

Надія ГАРІДЖУК

ПОЗИЦІЯ

ЧОМУ ВИБОРИ НЕКОНСТИТУЦІЙНІ…

ЗВЕРНЕННЯ АСАМБЛЕЇ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ «ПРО НЕЛЕҐІТИМНІСТЬ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ 2012 року»

Асамблея малого та середнього бізнесу доводить до відома громадськості свою позицію щодо нелеґітимності виборів до Верховної Ради України 2012 року у зв'язку з грубим порушенням конституційних прав і свобод громадян України.

Згідно ст. 59 Закону України «Про вибори народних депутатів України» встановлена грошова застава у розмірі 12 мінімальних розмірів заробітної плати (13 тис. 224 грн.) для реєстрації кандидатів у депутати Верховної Ради України – мажоритарників та 2 тис. мінімальних розмірів заробітної плати (2 млн. 204 тис. грн.) для реєстрації партійного списку політичної партії.

Встановлення настільки великої за розміром застави, з огляду на те, що значна кількість громадян України перебуває за межею бідності внаслідок фактичного викрадення організованою групою осіб національного багатства України, позбавляє абсолютну більшість громадян України можливості реалізувати своє право бути обраним, порушує статті 24, 38, 71 Конституції України та є підставою для визнання неконституційним складу Верховної Ради України VII скликання.

Згідно ч. 1 ст. 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Запровадження значного фінансового обмеження розділило громадян України за майновим статусом на дві групи, представники однієї з яких – з незначними доходами, позбавлені права бути обраними до Верховної Ради України, що є порушенням ч. 1 ст. 24 Конституції України.

Відповідно до ч. 2 ст. 24 Конституції України не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Оскільки критерієм реєстрації кандидатом у депутати Верховної Ради України є сплата значних коштів, то фактично наявне обмеження за майновим станом, що є порушенням ч. 2 ст. 24 Конституції України.

Згідно ст. 38 Конституції України громадяни мають право вільно обирати й бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Наявність політичної застави значно порушує право громадян України вільно бути обраними до Верховної Ради України.

Згідно ст. 71 Конституції України вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Необхідність сплати значного розміру застави обмежує волю громадян бути обраними до Верховної Ради України й порушує рівність громадян у зв'язку з поділом за рівнем майнового стану з яким пов'язується можливість бути зареєстрованим як кандидат у депутати Верховної Ради України, що є порушенням ст. 71 Конституції України.

Згідно ст. 37 утворення і діяльність політичних партій… програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України… підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади… на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються. Оскільки мають місце з боку учасників виборчого процесу саме такі дії, вибори за їхньої участі не можуть бути конституційними.

Згідно ст. 133 систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища й села і саме ці території виключно у повному обсязі можуть бути задіяні у формуванні виборчих округів. Оскільки формування виборчих округів відбувається на базі політичної доцільності та без уваги на систему адміністративно-територіального устрою, теперішній поділ на округи є неконституційним.

За відсутності територіальних громад і позбавлення їх конституційного права володіти своїм майном, створення і діяльність територіальних (окружних) виборчих комісій також є неконституційним. Ми закликаємо приєднуватись до процесу скасування окружних виборчих комісій за відсутності територіальних громад і зупинити безлад у державі власними силами.

Враховуючи те, що згідно ст. 76 Конституції України конституційний склад Верховної Ради України – чотириста п'ятдесят народних депутатів України, які обираються на основі загального, рівного і прямого виборчого права, то порушення рівного виборчого права є підставою для визнання неконституційним складу Верховної Ради України VII скликання.

Розуміючи, що метою нещодавно ухваленого так званою конституційною більшістю нового виборчого закону є формування двопартійної системи і фактичне усунення реальної альтернативи з боку громадян, що мають виключне конституційне право бути обраними до органів державної влади з виборчого процесу, ми вимагаємо повернення виборчої системи України у конституційне русло і проведення відповідно до Конституції України справедливих і законних виборів.

З ПОЧАТКОМ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ!

ПРО НЕВІДОМИХ

Першого вересня тисячі хлопчиків і дівчаток уперше сіли за парти. А їхні старші товариші прийшли у класи як уже всезнаючі вундеркінди і господарі. Та все ж усіх їх до знань ведуть Учителі. Справді Вчителі з великої літери. Про одного з них – наша нинішня розповідь.

ВЧИТЕЛЬСЬКІ ДОЛІ, або ПОСТАТІ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ

(Закінчення. Поч. у № 34–35)

«Везли мене, – згадує далі пан Гук, – мов якогось розбійника. Я – між двома "чекістами" на задньому сидінні, але наручників, правда, не вдягали. Треба було якнайдовше "тягти час", аби дружина змогла безперешкодно видобути зі сховку літературу.

Коли виїхали за місто, я сказав своїм "опікунам", що вже друга година, а я ще не снідав і пропоную повернути в с. Крихівці до їдальні, що в народі називалась "Чорна хмара", бо туди любили вчащати керівники вищих рангів.

"Заїдемо поїсти, але одним махом, бо нам ніколи, – пристав на мою пропозицію слідчий, старший радник юстиції Огородник. В їдальні вони сіли за два столики. Я замовив їм по "гальбі" пива й обід, шепнувши при цьому буфетниці: "У мене велика біда, тягніть якнайдовше з обідом". Жінка ледь помітно кивнула головою. Мовляв, зрозуміла, все буде гаразд. Страви ж замовив такі, щоб довше готувались: м'ясні відбивні, картоплю смажену в олії. Каґебисти нервували. Один підійшов до буфетниці й став "шпетити", що довго вовтузиться з обідом, а їм страшенно ніколи, начальство чекає.

"Хочете, щоб я подала сирі відбивні, а потім скаргу напишете? Не хочете чекати, то йдіть, а ваше замовлення я комусь іншому віддам. Гроші з вас не візьму", – відрубала жінка.

У Лисці обшук тривав дві години. Зазирали в кожну шпаринку, аркуш за аркушем перегортали кожну книжку, позривали обшивку з м'яких крісел і дивану-ліжка, але нічого не знайшли. По якімсь часі сюди прибули богородчанські чекісти, які робили обшук в Івaниківці, й усі разом повезли мене до Івано-Франківська. Тут у прокуратурі дали мені ордер на арешт, забрали пасок, документи, гроші й відправили до в'язниці.

Згодом я здогадався, що дружина таки випередила "каґебістів", забрала й знищила всі самвидавські матеріали, що були в біологічному кабінеті Івaниківської школи. Це врятувало від арешту й переслідувань багатьох людей, які проживали у Львові, Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Уже з першого допиту я зрозумів, що КДБ не має матеріалів, за якими так ревно полювали його "опричники", і про які писав у березні сексот обласного управління цього відомства прокуророві».

Незважаючи на це, 5 червня 1973 року відбувся суд над обвинувачуваним за ст. 187 Кримінального кодексу УРСР в антирадянській аґітації та пропаґанді Василем Юрійовичем Гуком. Усі учні з його класу прийшли підтримати свого наставника, однак їх просто не допустили до зали судових засідань. Це схвилювало вчителя до глибини душі. Не зворушив їхній учинок лише слуг «найгуманнішого у світі» радянського суду, який виніс панові Василю вирок – 1,5 року позбавлення волі. Він ще довго відчував моральну підтримку своїх вихованців, а найдужче, коли читав їхні листи у в'язниці, що в селищі Перехрестини Роменського району Сумської області. Покарання відбув «від дзвінка – до дзвінка». На «зоні» довелось чимало пережити, але пан Василь зумів здобути авторитет навіть серед кримінальних злочинців. Із притаманним йому гумором він згадує один смішний випадок. У Василя Гука, який допомагав іншим ув'язненим добирати книги в тюремній бібліотеці, десь поділись окуляри. Він одразу здогадався, що їх сховали «рецидивісти», й поговорив з ними відверто. «Зеки» погодились віддати окуляри в обмін на пачку міцного чаю, з якого варили «чефір». Один офіцер з тюремної варти, який співчував колишньому вчителю, погодився принести йому той продукт і угода відбулася. Панові Василю повернули його «скарб».

Після виходу з тюрми почались нові поневіряння. На роботу не те що в школу, навіть ящики збивати, не брали. Влада вимагала від нього, щоб зрікся своїх переконань, опублікував «покаянний лист» в обласній і республіканській пресі. З цим він погодитись не міг. Нарешті після довгих поневірянь з допомогою Романа Крицуна з с. Угринів, що працював у відділі кадрів і добре знав В. Гука, влаштувався гальваніком на шкідливе для здоров'я виробництво на заводі «Промприлад». Згодом працює майстром у цеху, але начальник 1-го відділу (КДБ на підприємствах) пише доповідну директору Виробничого об'єднання і колишнього політв'язня переводять у підсобники. Лише у 1988 році, в часи так званої горбачовської «перебудови», Василь Юрійович був реабілітований, але працювати в радянській школі йому не дозволили.

Це були прекрасні й разом з тим тривожні часи: час загального національного пробудження й агонії все ще небезпечного режиму. Василь Юрійович бере в цих процесах найактивнішу участь: стає секретарем Товариства української мови ім. Т. Шевченка на ВО «Промприлад», входить до складу Правління обласного товариства «Просвіта», організовує і бере участь у багатьох мітинґах і демонстраціях за здобуття Україною незалежності й за відновлення офіційної діяльності Греко-Католицької Церкви, забороненої і переслідуваної комуністами. Згодом, уже в роки незалежності, трудиться науковим працівником у новоствореному музеї Олекси Довбуша, далі – у Музеї визвольних змагань Карпатського краю (нині – Музей визвольної боротьби ім. С. Бандери). Проводить наукові дослідження ряду цікавих тем з питань національно-визвольної боротьби мешканців нашого краю.

Та роки, на жаль, беруть своє, а панові Василю в цьому році виповнилось 85… Він працює «надомником» і до нього за консультацією звертаються як науковці, так і люди, яким не байдужа історія і доля рідного краю. Многая літ Вам, пане Василю! Вітаємо Вчителя з Першовереснем!

Михайло ФРЕЇК,
колишній вчитель, а нині – завідувач меморіалу-музею «Дем'янів лаз»

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Івано-Франківське обласне та міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка щиро вітають вельмишановного пана

Івана ГАВРИЛОВИЧА –

члена Правління і Ради міського об'єднання товариства, редактора відділу соціально-побутових проблем газети «Галичина» **з 60-річчям!**

Прийміть від усієї просвітянської громади області слова вдячності за Ваш особистий внесок у боротьбу за розвиток і утвердження української мови, українських традицій, у велику справу національного відродження.

Іван Гаврилович знаний як поет, член Національної спілки письменників України. Добірки його віршів друкувалися в газетах і журналах Прикарпаття й України, зібрані в поетичні книжки «Данина життю», «Янгол над містом», «Ватра на дощі»... Його вірші за своїм характером ліричні, наснажені глибинною духовністю. У творах громадянської тематики гаряче пульсують патріотичні мотиви синівської вірності Україні, любові до мови і звичаїв українського народу, до своєї малої батьківщини – мальовничого Прикарпаття. Поет оспівує безперестанний кругоплин у природі і таїну кохання, художніми засобами досліджує генезис філософсько-моральних концептів добра і зла, світла і темряви, конечності життя на фізичному рівні й вічності душі людини.

За високу журналістську майстерність нагороджений грамотою Верховної Ради України, обласною журналістською премією імені Богдана Бойка. Постановою секретаріату Національної спілки журналістів України його удостоєно Золотої медалі української журналістики.

Велика подяка Вам, пане Іване, за активну участь у діяльності товариства «Просвіта», зокрема, за публікації у часописах «Слово Просвіти» і «Галицька Просвіта».

Бажаємо Вам щасливого сьогодення, світлого майбутнього, енергії та наснаги на ниві духовного відродження нашої національної культури!

Успіхів Вам у праці на покращення добробуту української нації!

Міцного здоров'я і многих благословенних літ!

З роси і води!

З повагою голови Івано-Франківського обласного і міського об'єднань ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
Василь БОЙКО

ВШАНУВАННЯ

БОРЕЦЬ ЗА ПРАВА УКРАЇНЦІВ

У Картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» відбулися літературні читання, присвячені одному з засновників Матірної «Просвіти» – відомому громадському діячеві та політикові Галичини й Австро-Угорської імперії, уродженцю с. Крилос д-ру Юліанові Романчуку. Цього року виповнюється 170 років з дня його народження та 80 років з часу його смерті.

Організаторами заходу виступили Національний заповідник «Давній Галич», Івано-Франківське ОО та Галицьке РМО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Перед присутніми виступили відома громадська діячка Ганна Сорочинська, генеральний директор – науковий керівник Національного заповідника «Давній Галич» Олександр Береговський, дослідниця Марія Сохан, завідувач історичного відділу Заповідника Марія Костик, провідний бібліотекар Галицької ЦРБ Оксана Мединська; депутат обласної ради, директор Української гімназії № 1, автор книги «Юліан Романчук – педагог, громадський діяч, політик» Ігор Дейчаківський, заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» Михайло Рудковський, заступник генерального директора Заповідника з наукової роботи Семен Побуцький...

Відкрив дійство директор Музею караїмської історії Ярослав Поташник: «...Його життя було свічею, що освітлювала шлях іншим, він глибоко проникав у серця кожного – це наш земляк д-р Юліан Романчук»... Ганна Сорочинська, уроджена села Крилос, розповіла про одного зі своїх славетних односельців, ім'я якого тепер носить Крилоська ЗОШ I–III ступенів.

Ю. Романчук навчався у Станиславівській і Львівській гімназіях та Львівському університеті. У 1863–1900 – вчитель Львівської академічної гімназії. Один із засновників Матірного товариства «Просвіта». Був редактором календарів «Просвіти», упорядником виданих «Просвітою» шкільних підручників для народних та середніх шкіл. У 1902 коштом «Просвіти» видав перше в Галичині популярне видання творів класиків української літератури. Ю. Романчук був співзасновником Української національно-демократичної партії, яку очолював до 1907 року, послом до Галицького сейму (1883–1895), австрійського парламенту (1891–1897 і 1901–1918 рр.), засновником і видавцем газети «Батьківщина» та співредактором «Діла». У 1921 р. при «Просвіті» започаткував видавничий фонд «Учітеся, брати мої».

Олександр Береговський, який одночасно є головою Галицького міськрайонного об'єднання ВУТ «Просвіта» висловив жаль, що «...у сучасному українському суспільстві постать Юліана Романчука є несправедливо забутою – хоч у певні періоди про нього широко знали й шанували у Львові, Празі та Відні. Він зробив багато важливих справ для самоідентифікації українців як нації; навчав, пропаґував і відстоював... Завдання просвітян, як у XIX, так і XXI століттях є подібними, незалежно від кількості членів товариства – вони повинні утверджувати українську мову на власній землі...». Також Олександр Береговський запропонував встановити пам'ятну дошку на згадку про визначного політика у його родинному селі – Крилосі.

Кожен із промовців акцентував увагу на основних напрямках діяльності Ю. Романчука. Дослідниця Марія Сохан – на його політичній та громадській діяльності, завідувач історичного відділу Марія Костик розповіла про його видавничу діяльність, бібліотекар спеціалізованої системи Оксана Мединська розкрила освітню роботу д-ра Романчука.

Особливо цікавим для присутніх був виступ автора книги «Юліан Романчук – педагог, громадський діяч, політик» Ігора Дейчаківського. На його думку, у переліку визначних діячів Галичини є три основні особи – митрополит Андрей Шептицький, Іван Франко та Юліан Романчук. За його словами «...Романчук – геніальний політик, зразковий державний діяч...».

Заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» Михайло Рудковський висловив подяку всім, хто долучився до проведення такого заходу і цим укотре вшанував пам'ять Романчука. Відповідальний секретар Галицького міськрайоб'єднання ВУТ «Просвіта» Семен Побуцький наголосив, що політичні погляди Романчука не втратили актуальності, вони можуть бути дороговказом для сучасних політиків.

Присутні були зачаровані чудовим виконанням пісень Ганною Сорочинською. Це були пісні на слова Романа Купчинського та Івана Франка (зокрема, «Лети, моя думо»), автентичні народні пісні XIX століття, які були зібрані й записані у Крилосі.

На завершення читань делеґація обласної організації ВУТ «Просвіта» відбула екскурсії музеями давнього Галича–Крилоса.

Мґр. історії ***Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ,*** *член НСКУ*

ВИСТАВКИ

«ВЕРХОВИНА-2012»

У Музеї мистецтв Прикарпаття відкрилася виставка творчих робіт, створених на пленері у Верховині. Вона зібрала представників із різних куточків України – Києва, Харкова, Дніпропетровська, Хуста, Калуша та Івано-Франківська. Підтримало акцію управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації.

Прекрасні умови проживання в готелі «Ґердан» у мальовничому видолинку річки Черемош спонукали до творчої праці, а літні ночі у Верховині перетворювалися на запальні та бурхливі обговорення розвитку сучасного мистецтва.

Михайло Дейнега, Михайло Тимчук, Юрій Писар, Богдан Губаль (Івано-Франківськ), Артур Єфремов (Калуш), Сергій Галай (Хуст), Ілля Бондаренко (Дніпропетровськ), Владислав Казаченко (Харків), В'ячеслав Казаневський, Леонід Павленко (Київ) – різні за характером, віком, досвідом роботи, представляли різні школи і сприйняття Карпат. Від викладача до студента – категорія, котра «перемелювалася» і творила потужний творчий колектив «Верховина-2012». Автори з вірою, надією і любов'ю у серці доносять до шанувальників мистецтва свій доробок – відтворену на полотнах неповторну красу мальовничого закутка Карпат.

А. Ч.

ПОРИ РОКУ: ВЕРЕСЕНЬ

А ЖУРАВЛІ КУРЛИЧУТЬ: «ЛІТО, ПРОЩАВАЙ!..»

За народними переказами, назва дев'ятого місяця року пов'язана з цвітінням вересу. В сухих соснових дібровах простелились рожеві килими. Це – цвіт вересу. Вранішнє сонце, освітлюючи суцвіття після нічних туманів, надає рослинам особливої ошатності. Вони виблискують перлистим бісером, приваблюють до себе бджіл, джмелів і інших комах.

Згідно іншої версії, назва вересня нібито походить від слова «вереснець» – так у давньослов'янській мові називали іній, який інколи з'являється цього місяця.

За календарем осінь настає першого вересня. Астрономи ж вважають початком осені день осіннього рівнодення – 22 вересня, метеорологи – дату сталого переходу середньої добової температури через 10 градусів до нижчих температур. Фенологи вважають, що осінь настає з початком помітного пожовтіння листя.

В цю пору рушають у дорогу вальдшнепи, іволги. А на озерах скупчуються водоплавні птиці: чирки й крижні, свищі й гуси. Багато з них готуються до відльоту в теплі краї, поповнюють жирові запаси. Запастись кормом поспішають білки, хом'яки. Борсук наводить лад у своїй норі, аналогічну роботу виконує їжак... Остаточно розпадаються сім'ї лисиць. Виходить на полювання з батьками виводок вовків. Змінилася поведінка оленів і козуль: вони ніби посмутніли, відчуваючи наближення зими.

У вересні ще відчутний подих літа. На вогких луках, уздовж потічків і струмків, на болотах і по ярах можна зустріти своєрідну квітучу рослину – розрив-траву. На узліссях, галявинах, на схилах і вирубках, серед чагарників, при ровах і дорогах цвіте золотушник звичайний. А горобина палахкотить червоним багаттям, неначе ватра.

Справжньою окрасою осінньої природи є пижмо звичайне, свербіжниця польова, Петрові батоги, пізньоцвіт осінній...

Ряд рослин – конюшина лучна, горицвіт, фіалка запашна, калюжниця, зозулин цвіт, анемона лісова та інші зацвітають вдруге. Особливо сприяють повторному цвітінню своєрідні погодні умови осені, коли після похолодання наступає тривале потепління. Настає чудова неповторна краса останньої пори року.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Грім у вересні – на теплу осінь. Багато горіхів – гарний майбутній урожай хліба.

Доки листя з вишні не злетіло, – сталих холодів не буде.

Багато бабиного літа (павутиння) – до ясної осені й холодної зими.

Урожай на жолуді – до холодної зими й великого снігу на Різдво, а великий урожай горобини – до морозів.

Теплий і сухий вересень – на пізню зиму.

При заході сонця хмариться з півночі – на вітер, золотавий захід – до погоди.

Ясні зорі – до погожого дня, тьмяні – на дощ, миготять перед досвітком – на зміну погоди.

Починають линяти кури – до теплої зими, а високі мурашники – до холодної.

Бджоли сильно заліплюють льотки воском – до холодної, залишають відкритими – до теплої зими.

Листя жовкне з верхівки берези – до ранньої, знизу – до пізньої весни.

Восени з ложки води робиться ціла діжка болота.

Листя швидко опаде з дерев – бути крутій зимі.

13 (Купріяна): викопують усі кореневища, крім редьки.

14–21: бабине літо. Якщо перший його день ясний, то осінь тепла; цей період сухий – осінь мокра.

18 (Захарія та Єлизавети): якщо до цього дня вже пожовтіло листя горобини, – до ранніх осені та зими.

19 (Михайла Чудотворця): день коротшає на п'ять хвилин.

21 (Різдво Пресвятої Богородиці) – друга стріча з осінню. Якщо між Першою та Другою Пречистою випадав сніг, – осінь буде тривалою, теплою і погожою. Вдруге стрижуть овець, пасічники утеплюють вулики на зиму.

23: вітер північно-західний – до суворої зими, південно-східний – до теплої.

24 (Феодори): літають бджоли і тепло – до тривалої осені.

25 (Артамона): змії відповзають і ховаються в лісах.

26 (Корнилія): корінь у землі вже не росте, а мерзне.

27 (Здвиження): відлітають птахи. Осінні польові роботи мають бути завершені.

Підготував ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

вересень

1 ВЕРЕСНЯ

День знань.

3 ВЕРЕСНЯ

120 років від дня народження **Анни Франко-Ключко** (1892–1988), письменниці, доньки І. Франка, яка написала книгу спогадів «Іван Франко і його родина» (1956), «Рукописи Івана Франка в Канаді» (1957). З 1952 р. жила в Канаді. У 1967 році побувала в Криворівні в музеї Івана Франка.

75 років від дня народження **Юрія Суржи,** актора, народного артиста України (1981), який із 1976 р. працює в Івано-Франківському академічному обласному музично-драматичному театрі імені Івана Франка.

5 ВЕРЕСНЯ

120 років від дня народження **Івана Рибчина** (1892–1970), українського історика, педагога, викладача гімназій у Станиславові, добровольця УСС та УГА, члена виділу філії «Просвіти», голови філії «Учительська громада» (1923–1933).

70 років від дня народження **Богдана Кравчука,** поета, автора збірок «Жито на межі» (1993), «Птах у піднебессі» (1994), уродженця с. Годи-Добровідка Коломийського району.

6 ВЕРЕСНЯ

70 років від дня народження **Ярослава Бабія** (1942–1997), режисера, заслуженого діяча мистецтв Тувинської АРСР, уродженця с. Середня Калуського району.

7 ВЕРЕСНЯ

140 років від дня народження **Василя Равлюка** (1872–1955), педагога, фольклориста, просвітнього діяча, автора спогадів про В. Стефаника, уродженця с. Орелець тепер Снятинського району.

50 років з дня смерті **Тодося Осьмачки** (1895–1962), українського письменника.

8 ВЕРЕСНЯ

День українського кіно.

9 ВЕРЕСНЯ

115 років від дня народження **Марії Струтинської** (1897–1984), письменниці, журналістки, уродженки м. Долина, яка після війни еміґрувала до США. Там написала повісті «Буря над Львовом», «Американка» та інші оповідання, репортажі, спогади.

30 років тому у Львові була **створена ініціативна група захисту прав вірян і Церкви в Україні.** Головою обрали Й. Терелю.

12 ВЕРЕСНЯ

120 років від дня народження **Юрія Корпанюка** (1892–1977), заслуженого майстра народної творчості України (1960), уродженця с. Яворів тепер Косівського району.

14 ВЕРЕСНЯ

125 років від дня народження **Василя (Ярослава) Арсенича** (1887–1953), відомого юриста, педагога, редактора, видавця у Канаді, де він був одним із засновників і розбудовників УГКЦ, Української видавничої спілки, уродженця с. Нижній Березів тепер Косівського району.

60 років від дня народження **Василя Шкургана,** педагога, поета, прозаїка, уродженця с. Смодна Косівського району.

15 ВЕРЕСНЯ

135 років від дня народження **Олени Кульчицької** (1877–1967), художниці й графіка, авторки картин «Ярмарок у Косові», «Гуцульщина», серії акварелей «Народна архітектура західних областей України» та «Народний одяг західних областей України».

120 років від дня народження **Михайла Гайворонського** (1892–1949), композитора, автора відомих стрілецьких пісень.

60 років від дня народження **Любомира Грабця,** педагога і громадсько-культурного діяча Коломийщини.

17 ВЕРЕСНЯ

140 років від дня народження **Івана Макуха** (1872–1946), громадсько-політичного діяча, міністра внутрішніх справ ЗУНР, адвоката з Тлумача.

105 років від дня народження **Івана Атаманюка** (1907–1989), поета, прозаїка, перекладача, уродженця с-ща Яблунів Косівського району.

105 років від дня народження **отця Романа Луканя** (1907–1943), історика Церкви, друкарства і преси, бібліографа, уродженця с. Старуня Богородчанського району.

70 років від дня народження **Василя Бойка,** громадсько-культурного діяча, голови Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка (з 1992 р.), професора Національного технічного університету нафти і газу, академіка УНГА, доктора технічних наук.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***
(Далі буде)

Просвітянська громада області висловлює щире співчуття активному просвітянину, директору фізико-технічного ліцею ІФНТУНГу Мирославу Янишівському з приводу смерті його **матері Оксани Михайлівни Янишівської,** яка довгі роки працювала на педагогічній ниві, виховала шістьох дітей.

Від імені Правління
ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ